

עורך ראשי
אורי אבנר

ראש המערכת:
שלום כהן

עורכי־משנה:
דוב איתן, ברוד נאדל, אורי סלע

עורך כיתהב:
שי לביא

כתובת הראשי:
עמנואל רוב

חברי המערכת:
יחיאל בשן, ניצה נבון, לילי נילוי, רוני ורדי, כונוי חבני, יוחנן ורבהק וראי, אוסקר סאובר, שכתאי לוי, משה לשם, אביבה סטון, עמוס קינון, סילבי קשת.

עורכי המהדורה האנגלית:
דניאל שפרן, רוני ספסור.

הממונה על המהדורה הספרדית:
שלמה הררי

עורך דפוס:
אריה אריאל

מנהל מעבדה:
גדו מוזני

הצייר הראשי:
שמואל ברנרד

מנהל מבצעים:
שלמה אדיר

השכונות הספרדית והאיטלקית:
רח' גליקסון 8 תל־אביב, טען חסברקים:
פולמפרט' ת. ד. 136, 19710 26785.
צפוציא לאור: העולם הזה בע"מ.
יפוט ישראל בע"מ, ת"א טל. 23204.

לפי המערכת אחראית עבור תוכן המדעות, פלגד, גבור פודעות המפרסמות מנת הכותום, רות' לזכרון, רות' למתברר, רות' לנסוס" וכו' הסוכנות עלידי חברי המערכת נבדקות ולידי. המור, רות' לבחר" כולל פודעות טעום מפלגות וארגונים ציבוריים אשר אין המערכת אחראית לתוכנו ולדעות המבועות בתן, ושאינו משקפות כשום צורה שהיא את דעות המערכת.

מט' 928, שנה 18; ז' באב תשט"ו, 26.7.1595; המחור: 350 פרופה

24/2

אין תשובה רצינית במצעה של שום מפלגה. פשוט אין — המפלגות אינן עוסקות בכגון אלה. אין זמן פנוי להבליים, יש לתת פרנסה לחברי המפלגה, יש לתת שיכונים לבוחרים פוטנציאליים, יש לגלות את שחיתות היריב, כדי להכריחו להשקת כל השחיתות. יש להפעיל את מכונת־הטיטוט ששמה עתון־המפלגה. כי כל זה מביא קולות, ואילו דעות רציניות אך מזיקות.

ההכרעה העיקרית ביום הבחירות לא תהיה נוגעת לגורדי היי היא תקבע רק מי יקבל כמה מכספי המענק, השינומים, המגנבת, המלווה במדינה שאינה חיה על פרי עמדה. אלא על כספי נדבות, חרי זו באמת שאולה חשוכה מאד.

אכן, מתנגב ללב הפיתוי למחות נגד כל אלה, להביע את רגשות הסלידה, לתת את הגט לכל המפלגות האלה גם יחד. דומה שכל מגע עם מציאות מפלגתית זו מלכלך את הידיים, ושיש רק מוצא אחד של כבוד עצמי — להימנע.

אולם — האם זו הדרך הנכונה? האם יש בה, מלבד הסיפוק העצמי, הכרעה של ממש? במדינה זו, כל בוחר שני הוא עילה חדש, בלתי־מיבסס. הנתון להחץ כלכלי אדיר, איש זה יצביע — אין לו ברירה. הוא יצביע, ברוב המוחלט של המקרים, בעד המנגנון השולט על גורלו. וזהו המציאות.

אם כן יהיה זה פשע אם ייגרעו ויאבדו קיומיהם של בני השכבה הרקה המעורה בחיים הפוליטיים של הארץ, הזוכרת את דרך המלחמה לחרות. היודעת להבהיץ בין טוב ורע, הובה היא להצביע אפילו יהיה צורך לרחוץ אחר־כך את הידיים.

אולי אשמים אנו עצמנו אם לא נמצא בנו הכוח לדאוג לקיומה של מפלגה אשר יכולנו להצביע בעדה ללא בושה, ללא הרגשת בחילה, בהתלהבות של אמת. אם אין הדבר כך, חייבים אנוהו לבחור ברע במיעוט.

בעד מי להצביע? לגבי אדם המרגיש כמוני, אין שאלה זו קיימת כלל. פשוטו כמשמעו: אין בעד מי. אולם אני אצביע נגד. וזהו נקודת־המוצא למחשבותי בבואי לסכם לעצמי את מעשי ביום שלישי זה, ה־26 ביולי 1955.

נגד מי? קודם כל נגד הסכנה הפנימית.

גדלה בארץ מפלגת של רודנות, אין זו מפלגת המזדקרת לעיני השמש, המתפארת בשחצנות, כנהוג במשטרים פשיסטיים. המפלגת שלנו אוהבת את החושך. היא דיקט' טורה וזחלת, סבלנית מאד. יש לה זמן. היא מצוידת בכל הסממנים של חברותיה הגדולות בעולם — מנגנון־החושך המאוזן לכל והרואה את הכל, פולחן המנהיג, פיסו רים פוליטיים, חוסר חוקה שתגן על האזרח מפני שרירות הממשלה, חוקי חירום, חתימה מתמדת תחת עצמאות המשפט, שיחוד העתונים ונסיון לחסל את הבלתי־משוחדים. היו עמים שבחרו בעיניים פקוחות בדיקטטורה, כדי להציל את עצמאותם הלאומית. הדיקטטורה הנוחלת בישראל מכוערת שבעתים מפני שהיא הולכת בכיוון הפוך.

היך החזקה בפנים הארץ, היא היך השדוחה בתחזונים כלפי חוץ. היך המקבצת את נדבות המענקים ונותנת את התמורה, היך המב־ קשת לחתים עם בריתות צבאיים. זו היך שהסתירה את בראנה, שערי־ כה את הפיוון, שהתנגדה לפלמ"ח ופרקה אותו בהודמנות הראשונה, שהחזירה את הנוחמים מאבי־עגילה לפי דרישת השגריר הזר.

יד מוזרה היא — משוריית פלדה כלפי משה, רכה כעגבניה רקובה מלמעלה, אין לי ברירה אלא להניח שרוב יציב למפא"י ישליט יד זו על גורלנו לעולם ועד. אני נאלץ להסיק כי רוב יציב למפא"י ישים קץ לדמי־קרטיה בישראל.

לכן אני אצביע, בראש וראשונה, נגד מפא"י.

א לם, מה זאת מפא"י? אין זאת אמת כי מפא"י היא השטן, וכל שאר המפלגות מזאכרים רכים וטהורים.

ההבדל בין מפא"י לבין שאר המפלגות הוא הדרגתי בלבד, ולא מן הנמנע שאחדות מן האחרות היו גרועות יותר לו היו בידיהן אמצעי־השלטון. כמעט כל המפלגות שותפות במישורין או בעקיפין למשטר הקיים, והן נושאות במידה שזה באחריות המוסרית לאופיו. רוב המפלגות האחרות אינן חולמות כלל ללחום במפא"י על מנת להדיחה, שאיפתן אחת: להכריח את מפא"י לקבלן לתוך ממשלתה. אין איש יכול להתקיף את שרשי המשטר הקיים אם הוא רוצה מחר ליהנות מאותו משטר עצמו. אפשר לתקוף מאחורי הגב, בגניבה, אולם אי־אפשר לעבור את הגבול החוצץ בין משחק למלחמה אמיתית.

יש משהו מנוחך בתמונה זו של מפלגה המכריזה: "נכריח את מפא"י לשחפנו בשלטון ו" פעמים בחוש האחרון איים משה שרת על מפלגות (פעם על הציונים הכלליים, פעם על אחדות־העבודה) שאם לא ישנו את סגנון תעמולתן, הפרי "ויכוח שאינן מוכשרות לשאת באחריות ממלכתיות". במלים פשוטות יותר: "אם לא תהיו ילדים טובים, לא תקבלו תיקים ו" אכן, קשה לכעוס עליו: אסור למפלגה לכרות את ענף המשטר הקיים, אם היא רוצה לשבת עליו.

לדעתי, אין כל הבדל אם בממשדה, אשר כל תיקיה החשובים מרו כיום בידי מפא"י, יהיו שדושה ארבעה שרים אחרים חובשי מופת, מגבועות או בובעי־טובה, לכן בחחודטי נגד מי להצביע, אקח בחשבון את מידת סיכויה של כל מפלגה לשבת בממשדה מסוג זה. ככל שפני כווייה טובים יותר, כן יקמן חשקי לבחור בעדה.

בדמיוני אני מצייר לעצמי את המפה המפלגתית של הארץ עיגולים־עיגולים. העיגול המרכזי הוא מפא"י. העיגול השני כולל את הפרוגרסיבים, את החזית הדתית הלאומית ואת אחדות־העבודה. מסביב העיגול השלישי, הכלול את הציונים־הכלליים והחזית הדתית התורתית. העיגול הרביעי, המרוחק ביותר מכל אפשרות של קואליציה עם מפא"י, כולל את חרות, מפ"ם ומק"י.

תמונה זו תהיה שמורה בדמיוני כשאכנס לחדר הקלפי ואבחר בפתק. את הזכות הנעלה ביותר של החברה הדמ קרטית, שנועדה לרומם את הלב, אמלא מתוך מועקה נפשית, מדוכא ומבוויש.

ואולי אהרהר לרגע קמ על התקנות של תש"ח. על האוצר העצום של רצון טוב ונכונות נלהבת שבזכרו על מזבח הקנניות המפלגתיות — יעל התקווה הגדולה שיום יבוא וישתנו פני הדברים, ושוב ניתן את דינו לעצוב דמותו של המשטר במדינתנו, ויום ההצבעה שוב לא יהיה עוד יום של אבה. אלא יום של חרות־יצירה.

אורי אבנר

כמה קוראים שאלוני במכתביהם מה מתכוון אני לעשות ביום הבחירות. לדבריהם, הריהם אכולי ספקות. האם יכול אדם הגון להצביע? ואם כן, בעד מי?

אם פנו אלי כאיש העולם הזה, איני יכול להשיב להם. משך כל התקופה שלפני הבחירות, שמר העולם הזה על נייטרליות קפדנית. חרף גל ההשמצות שמכרו אותנו למפלגות שינות, דומגי שאתה הוספת להאמין בכנות הסיסמה המתנוססת בראש העתון, העולם הזה אינו מצביע.

אם פנו אלי כאל אדם פרטי, מתוך רצון כן להחליף דברים עם אדם הנראה להם כקרוב בדעותיהם, אני מוכן להשיב — אך אני מהסט לעשות זאת. ההחלטה ליד הקלפי היא החלטה אישית מאד. חייב כל אדם להיאבק עם מצפונו ולסחוט את התשובה מלבו. אולם אני מוכן למסור לך, אם רצונך בכך, את הלך המחשבות שלי.

תחילה הרגשת, כרבים אחרים, שאיני יכול להצביע בבחירות אלה.

כמו לרבים אחרים, קסט לי דעיון הפתק הלבן. רבנות פתקים לבנים במעטפות הקלפי — האם לא היו הופכים להפגנה אדירה ומוחצת של אי־רצון העם? הגי, צמאה נפשנו לתנועה גדולה שתפנה אל הטוב, היפה והנאצל שבנו, שתתבע מאתנו קרבות ממוקם לשפוך עלינו קיתון עכור של הבטחות כוזבות, שתתייצב ברוח אמיצה מול הסיכויים הקודרים של עתידנו ולא תרע מפתרונות חותכים ובלתי־אהודים.

צמאה נפשנו לתנועה שניכד להאמין בה בעומק לבנו, שמנהיגיה הולכים בראש בדרך המופת האיש.

ובמקומה — מעליבה את עינינו התמונה המבחילה של המשטר המפלגתי הקיים. אוסף של עסקנים, אשר ההבדל ביניהם זעיר לעומת החלטתם הנחושה המשותפת לשמור על הירושה המעובשת, המעלה צחנה, של ימים עברו. מנהיגים אשר רמתם הממוצעת — המוסרית, הרוחנית והשכלית — ירודה בהרבה מזו של העם אשר אותו הם מתיםרים להנהיג.

נוסעי הקריולורים המטיפים לצנע בוני הוילות המתמוננים למראה האזהלים. עדת־נוסעי־חוץ־לארץ המזויזים דמעה כחשכם עד מרחבי הנגב. משטר זה רקוב מיסודו. לא השחיתות הכללית גרמה לרקבון. הרקבון, אבדן הרגשת הייעוד, הם שגרמו לשחיתות. גיצון הקודש של משטר זה כבה ברגע שאיבד את המנע החי זה דור הבונים, היוצרים והלוחמים, את הקשר עם הבעיות האמיתיות של המציאות הלאומית.

בגל זה של השמצות הדדיות פרועות, של סיסמות תינוקות, של מצעים־שאינם־ניתנים לקריאה — איה התשובה הרצינית לשאלת כל השאלות: שביירת המצור החונק את ישראל, פריצת ישראל אל המרחב הסיובב אותה? האם גטו זה המוקף חומות, הממייס את חוקי מייבהינים, מושט את ידו הלאומית לנדבות, שאין בו זכר לעצמאות לאומית של ממש, שהפך טרדה בינלאומית ברופ אורי כל פריץ שאפשר לחנוף לו? האם זו דמות המדינה שאנו רוצים בה? ואם לא כן, אם דרוש מיבצע גדול שטיביע את חזהמו על הייו של דור — היכן המפלגות המוכנות, המסוגלות, להנהיגו?

בחירות אלה הן קאריקטורה של תהליך דמוקרטי.

בבחירות אמיתיות, ניתן לאזרח לבחור בין שורה של ארגונים שכל אחד בהם מייצג דעה פחות או יותר מגובשת. האזרח נתבע להכריע בין השקפות־עולם, או בין פתרונות מעשיים לבעיות האומה. לכן זהו יום תגיני — היום בו עושה העם את חשבון נפשו.

מה לכל אלה ולבחירות שלנו? האם ישנה את שאדה אחת שה גורדנו הלאומי אשר עליה נטוש ויכוח אמיתי בין מפלגות אלה? למי שייכת מדינת ישראל? ליהדות העולם? לאזרחיה או לאזרחים היהודיים? האם יש להאמין כי המלחמה נגד הערבים היא בלתי־נמנעת? אם כן — מתי ובלהם, ובהנהגת מי? אם לא — מה נעשה כדי לכבוש את השלום? מה זאת עצמאות לאומית? באיו מידה אנוהו תלויים במעצמה זרה? מה השפעת המענקים השונים על התפתחותנו העצמאית?

האם זו מדינה דתית או חילונית? מה זאת דת — מיצר־בחירות לשימוש עסקנים חובשי־כיפת, או עקרן מוסרי המחייב למשהו לבד מאיסור בשר חזיר? מה צריכה להיות דמותו הרוחנית של צבא־הגנה? מה הצעדים המעשיים הנובעים מכך? האם ישנו אידיאל כל שהוא אשר לקראתו מחנך בית־הספר הממלכתי? אם אין — מהו צריך להיות? מי צריך לחנך?

האם ערביי ישראל הם גייס חמישי או גשר לשלום? אם הם גייס חמישי — מה יש לעשות בנידון? אם הם גשר לשלום — כיצד פועלים לניצולו? האם יש צורך בוכנות היהודית? ובקרב־הקיימת? ובקרב־היסוד? ומה תפקידה של התנועה הציונית?

מי שרוצה, יכול להמשיך ולהוסיף כמה עשרות שאלות לרשימה זו. אף על אחת מהן